

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied gemeente Kollumerland c.a.

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

2 februari 2012 / rapportnummer 2603-32

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Kollumerland c.a. wil haar bestemmingsplan buitengebied herzien. Vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden en omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad van Kollumerland c.a.

De volgende punten beschouwt de Commissie voor de m.e.r. (verder: de Commissie)¹ als hoofdpunten voor het op te stellen milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een integrale visie op de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, met duidelijk omschreven ambities, die kan dienen als toetsingskader voor de beoordeling van de alternatieven. Beschrijf hierbij hoe vanuit de integrale visie de alternatieven tot stand komen en hoe deze zich verhouden tot de bestaande kwaliteiten van het landschap;
- een onderbouwing van de totstandkoming van de alternatieven mede op grond van de ambities;
- een beschrijving van de 'milieugebruiksruimte' in het gebied, die mede bepaald wordt door natuur (vermestende en verzurende stoffen, verstoring), geluid en geur, (zoning van het) landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie);
- een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie en alternatieven;
- de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, door o.a. depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden. Neem een Passende beoordeling² in het MER op wanneer significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten;
- de positieve of negatieve effecten van het plan op de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit, het landschap en de cultuurhistorische / archeologische waarden;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal.³

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie heeft gekozen voor een uitgebreid advies gezien de ingewikkelde materie en beleid, wet- en regelgeving die nog volop in ontwikkeling zijn.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

² als onderdeel van de Natuurbeschermingswet 1998.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond

Het bestemmingsplan bouwt voort op de "Nota ruimtelijk beleid Buitengebied 2010 – 2020" waarin het ruimtelijk beleid voor de gemeente Kollumerland c.a. voor de komende 10 jaar is vastgelegd. De gemeente heeft de ambitie om ruimte en ontwikkelingsmogelijkheid te bieden voor schaalvergroting in de agrarische sector, recreatieve activiteiten, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden voor niet-agrarische bedrijven. Hierbij dienen bestaande waarden in het landelijk gebied behouden te blijven en waar nodig versterkt te worden. De Commissie adviseert de in de nota genoemde doelen en ambities in het plan-MER te vertalen naar bouwstenen voor de ontwikkeling van alternatieven.

2.2 Beleid en wet- en regelgeving

In de "Notitie reikwijdte en detailniveau Plan-m.e.r. bestemmingsplan Buitengebied Kollumerland c.a." zijn geen relevante beleidskaders en wet- en regelgeving uitgewerkt. De beleidsmogelijkheden in het bestemmingsplan worden deels bepaald door de bovenlokale context, zoals provinciaal en landelijk beleid en regelgeving en ontwikkelingen daarin. Neem in het MER een overzicht op van de relevante kaders en benoem de eisen en randvoorwaarden voor het voornemen die daaruit voortkomen. Betrek daarbij in ieder geval:

- de (concept) Natura 2000-beheerplannen;
- provinciaal milieubeleid⁴;
- provinciaal ruimtelijk beleid⁵;
- de invoering van de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS).

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

De gemeente Kollumerland c.a. is voornemens om in het bestemmingsplan Buitengebied Kollumerland c.a. de bestaande situatie planologisch-juridisch te regelen en op onderdelen ruimte te bieden voor passende ontwikkelingen. Deze passende ontwikkelingen zijn overeenkomstig de "Nota ruimtelijk beleid Buitengebied 2010 – 2020".

Onderdelen bestemmingsplan

Geef op hoofdlijnen een overzicht van alle planonderdelen van het bestemmingsplan en bespreek welke wel en welke niet in het MER worden onderzocht. Beschrijf in het MER zowel hoeveel ruimte het bestemmingsplan (maximaal) biedt als hoeveel ruimte middels een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt kan worden voor:

⁴ Zie hiervoor ook de zienswijze van de provincie Fryslân

⁵ Zie hiervoor ook de zienswijze van de provincie Fryslân

- melkveehouderijen en rundveebedrijven;
- intensieve veehouderijen⁶;
- mestverwerking en -bewerking;
- (verblijfs)recreatie;
- functieverandering agrarische gebouwen;
- ontwikkeling van niet-agrarische nevenactiviteiten (o.a. verbrede landbouw).

Indien uit het MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingsituaties, beschrijf dan mitigerende maatregelen. Geef in het MER duidelijk aan wanneer en onder welke voorwaarden gebruik gemaakt kan worden van ontheffingen en de wijzigingsbevoegdheid.

Voor bestemmingsplannen buitengebied is het vaak lastig te bepalen welke elementen in het bestemmingsplan behoren tot het voornemen en welke tot de referentiesituatie (zie § 3.3 van dit advies). De Commissie hanteert hierin de basisregel dat alles waarover (opnieuw) een besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen. Daarmee behoren de volgende elementen in het bestemmingsplan tot de voorgenomen activiteit:

- alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd, voor zover ze niet onder de autonome ontwikkeling vallen. Hieronder vallen zowel niet benutte vergunningruimte, als ook de gestopte bedrijven, waarvan de vergunning nog geldig is;
- "illegale" situaties die worden gelegaliseerd.

3.2 Alternatieven en milieugebruiksruimte

Door haar ligging nabij het beschermde natuurgebied "Lauwersmeer" kan de ontwikkelruimte voor veehouderijen binnen de gemeente (en mogelijk ook voor andere functies) beperkt zijn. Ook andere kwaliteiten van het plangebied kunnen van invloed zijn op de ontwikkelruimte zoals zonering van de ruimtelijk kwaliteit, landschapswaarden en van bijzondere natuur als EHS, weidevogelgebieden en foerageergebieden van ganzen. Het is daarom van belang om de haalbaarheid en eventueel benodigde randvoorwaarden voor het plan ruimtelijk in beeld te brengen.

Voor het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor het bestemmingsplan binnen de wettelijke en beleidskaders raadt de Commissie aan de milieugebruiksruimte te bepalen aan de hand van de volgende systematiek:

- 1) geef de omvang aan van de ruimte voor de toename van de milieubelasting. De wet- en regelgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit, geluid en de heersende milieubelasting zijn daarvoor bepalend. Ga hierbij in op relevant provinciaal en landelijk beleid dat in ontwikkeling is en van invloed is op de toekomstige ontwikkeling van de milieubelasting;
- 2) breng de behoefte aan uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van activiteiten met milieueffecten zoals intensieve veehouderij, rundveehouderij en niet-agrarische activiteiten in beeld;

⁶ Hieronder vallen ook rundveebedrijven zonder of met beperkt grondoppervlak. Zie hiervoor de door de provincie Fryslân ingediende zienswijze.

- 3) bepaal aan de hand hiervan de verwachte toe- en/of afname van de emissies van stikstofverbindingen, geur en fijn stof als de gewenste uitbreidingen of vestigingen gerealiseerd zouden worden;
- 4) geef aan welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het op te stellen bestemmingsplan, op basis van de beschikbare ruimte, de reële behoefte en de toe- en afname in toekomstige milieubelasting in de planperiode.

Wanneer blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden, of als dat niet of onvoldoende mogelijk blijkt, welke prioriteiten of voorwaarden worden gesteld.

De milieugebruiksruimte is ook van belang voor toekomstige bestemmingsplanuitwerkingen: nieuwe ontwikkelingen kunnen hiermee individueel getoetst worden. Besteed bij het bepalen van de milieugebruiksruimte in ieder geval aandacht aan:

- vermestende en verzurende stoffen vanuit de intensieve veehouderij, de rundveehouderij en mestverwerking en -bewerking;
- verstoringgevoeligheid van kwetsbare natuur, waarbij waar relevant onderscheid wordt gemaakt in functiegebieden van de leefgebieden van soorten (broed, foerageer- en rustgebied);
- de gevolgen van lichthinder uit veestallen;
- de huidige of gewenste landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten en de bestaande cultuurhistorische waarden en de (gewenste) zonering daarin;
- de randvoorwaarden door geur- of geluidsgevoelige objecten;
- de ontwikkeling en verspreiding in de recreatiedruk in het gebied.

3.3 Referentiesituatie

De (milieueffecten van de) huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de alternatieven vergeleken moeten worden. Het is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de referentiesituatie. Hierdoor wordt bepaald welke milieuruimte er nog is voor verdere ontwikkelingen. De Commissie adviseert om de gehanteerde referentiesituatie te onderbouwen.

Huidige situatie

- De feitelijke bestaande situatie: alle vergunde activiteiten die al zijn gerealiseerd.⁷ De Commissie adviseert dit, waar mogelijk kwantitatief, te onderbouwen zoals in de notitie R&D is aangegeven (o.a. met CBS-tellingen en informatie uit feitelijke waarnemingen).

Autonome ontwikkeling

- Toekomstige zekere ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied:
 - het deel van de reeds bestemde en tevens vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt;⁸

⁷ Eventuele "illegale" situaties, zoals agrarische bedrijven die een groter aantal dieren houden dan in de vergunning en het vigerende bestemmingsplan is opgenomen, behoren niet tot de huidige situatie; het bestuur kan immers kiezen deze situatie met de bestemmingsplanwijziging te legaliseren, dan wel om handhavend op te treden.

- activiteiten waarover nog geen (ontwerp) besluit is genomen horen in principe **niet** tot de autonome ontwikkeling. Uitzondering hierop zijn activiteiten waarvan de kans groot is dat deze in de nabije toekomst gerealiseerd worden.
- Generieke beleidsontwikkelingen zoals het Besluit ammoniak huisvesting veehouderij, het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit en de Verordening Romte Fryslân.
- De verwachte groei en schaalvergroting van de melkveesector bij opheffing van de melkquotering;
- Nieuw beleid zoals de invoering van de Programmatische Aanpak Stikstof.

In het geval van onzekerheden adviseert de Commissie om te werken met bandbreedtes en op basis van een gevoeligheidsanalyse aan te tonen in hoeverre het plan realiseerbaar is.

Beargumenteer waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen en waarom ze gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of onderdeel van het voornemen.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Beschrijf in het MER alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten, die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Ook eventuele functiewijzigingen in het plangebied kunnen van belang zijn voor de bepaling van de milieugevolgen van het voornemen: hiervoor moeten de worst-case effecten in het MER beschreven worden. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de ruimtelijke reikwijdte van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen.

Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Breng bij de beschrijving van milieugevolgen de effecten –waar relevant– ook cumulatief in beeld.

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat relevant is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven, is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Beschrijf bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij de depositie van verzurende en vermestende stoffen en recreatiedruk op kwetsbare natuur) de effecten kwantitatief. Geef, indien relevant, bandbreedtes, leemten in kennis en onzekerheden in de effectbeschrijving weer.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het MER de milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt, inclusief mogelijke ontheffingen en vrijstellingen.

⁸ Naast afwijkingsbesluiten in de omgevingsvergunningen kan ook sprake zijn van 'oude' projectbesluiten en wijzigingsplannen die in de afgelopen jaren zijn vastgesteld, maar nog niet gerealiseerd. Als ze binnenkort wel worden gerealiseerd zijn ze onderdeel van de autonome ontwikkeling.

4.2 Natuur

4.2.1 Algemeen

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied.⁹ Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn en wat de aard is van de gevolgen¹⁰. Beschrijf zo nodig en mogelijk mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.2.2 Gebiedsbescherming¹¹

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden en de Ecologische hoofdstructuur (EHS).¹² Ook als het voornemen niet in of direct naast een beschermd gebied ligt, kan het gevolgen hebben op een beschermd gebied (externe werking). Beschrijf voor de relevante Natura 2000-gebieden de instandhoudingsdoelstellingen¹³ voor de verschillende soorten en habitats en geef aan of zij gevoelig¹⁴ kunnen zijn voor effecten die voortkomen uit het voornemen. Ga voor de gevoelige habitats en soorten in op de behoud- of verbeterdoelstelling, de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden voor soorten als ook de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

Onderzoek vervolgens de gevolgen voor instandhoudingdoelen van gevoelige habitats en soorten. Als op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat het voornemen afzonderlijk dan wel in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor de Natura 2000-gebieden, geldt dat een passende beoordeling opgesteld moet worden van dat gebied.¹⁵ Bij een plan-MER moet deze passende beoordeling onderdeel uitmaken van het MER.¹⁶

⁹ Het is, afhankelijk van het voorliggende besluit, mogelijk een selectie van te beschrijven habitats en soorten te maken. Ook het gekozen detailniveau van de beschrijvingen kan verschillen. Motiveer deze selectie en het gekozen detailniveau in het MER.

¹⁰ Geef aan of het bijvoorbeeld gaat om vernietiging van leefgebied door ruimtebeslag, verstoring door licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking of vermessing en verzuring door deposities van stikstof.

¹¹ Op de website <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/biodiversiteit/leefgebieden-beschermen> is uitgebreide informatie te vinden over de specifieke gebiedsbescherming.

¹² Let op: naast Natura 2000- en EHS-gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998) en beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

¹³ Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden (opnieuw) aan te wijzen. Hiervoor worden eerst ontwerp-aanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. In het MER kan uitgegaan worden van de concept-instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. In de (concept)beheerplannen worden deze per gebied uitgewerkt in omvang, ruimte en tijd.

¹⁴ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van EL&I: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>.

¹⁵ Art. 19f, lid 1, Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en art. 19j, lid 2, Natuurbeschermingswet 1998 voor plannen.

¹⁶ Art. 19j, lid 4, Natuurbeschermingswet 1998.

Beschrijf voor de EHS-gebied(en) in en rond het plangebied de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Voor de EHS geldt een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen hierin past.¹⁷

Beschrijf tenslotte de belangrijke overige relevante natuurgebieden (bijv. weidevogelgebieden, foerageergebieden voor ganzen, leefgebieden vleermuizen). Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft en welke mitigerende maatregelen kunnen worden genomen (beheerregelingen en zonerings).

Stikstofdepositie is een belangrijke oorzaak voor de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland met name voor natuur in Natura 2000-gebied(en) en het/de EHS-gebied(en). Beschrijf in het MER de gevolgen daarvan. Geef daarvoor:

- de achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen (NH₃; NO_x, SO₂) in het gebied¹⁸;
 - de voor verzuring en vermesting gevoelige habitattypen en de kritische depositiewaarde¹⁹;
 - de voor verzuring en vermesting gevoelige kwalificerende soorten²⁰ (dit kan worden vastgesteld via kritische depositiewaarden van de habitats waaruit leefgebied van deze soorten bestaat);
 - de toename aan stikstofdepositie van het voornemen afzonderlijk en in cumulatie;
 - de mogelijke (verdere) overschrijding van de kritische depositiewaarden;
- of, in cumulatie met andere activiteiten, aantasting van natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, of aantasting van de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS kan optreden.

4.2.3 Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.²¹ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten²² en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het versto-

¹⁷ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld.

¹⁸ Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie recente gegevens. Deze gegevens zijn op te vragen bij het RIVM en - indien beschikbaar - bij de provincie Fryslân.

¹⁹ De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor Natura 2000 habitattypen zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterrapport 1654.

²⁰ Ga na of ook soorten voorkomen die een afzonderlijke status hebben binnen de systematiek van Natura 2000. Denk bijvoorbeeld aan Groenknolorchis.

²¹ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

²² Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

ren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen²³ overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

4.3 Geur

Geef aan hoe de referentiesituatie en de alternatieven zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij en het gemeentelijk geurbeleid. Betrek hierbij ook het geurbeleid van de omliggende gemeenten, dat mogelijk van invloed kan zijn op de eigen gemeente.

4.4 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Omschrijf de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden²⁴. Ga hierbij ook in op het kenmerkende onderscheid in landschappen dat in de gemeente Kollumerland c.a. onder andere haar oorsprong vindt in de verscheidenheid in geo(morfo)logische opbouw en daarbij horende historische ontwikkelingen en landgebruik. Geef een waardering van deze karakteristieke landschappen²⁵ en elementen en geef aan welke gevolgen het plan op deze waarden heeft. Ga in op mogelijkheden voor mitigerende maatregelen (w.o. inpassing). De Commissie adviseert ruimtelijk inzicht te geven in de waarden met behulp van kaartmateriaal.

Ga niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied. Bespreek de mogelijke (positieve en negatieve) gevolgen van het plan voor deze samenhang. Geef aan waar en hoe effecten op deze waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen, beperkt danwel versterkt. Dit kan bijvoorbeeld door regels voor de inpassing en ontwerp van bebouwing of bouwblokken om de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit te verhogen. Ga na waar er kansen en mogelijkheden zijn de landschapskwaliteit te verhogen of nieuwe toe te voegen²⁶. Daarnaast is het van belang dat landschapseffecten en wijze van inpassing van nieuwe bebouwing en verkeersroutes op een inzichtelijke wijze gevisualiseerd worden.

4.4.1 Verkeer

Ga in op gevolgen voor de veiligheid door verkeerstoename, met name voor de kwetsbare verkeersdeelnemers. Ga hierbij ook in op mogelijke toename van verkeer als gevolg van recreatie en functieverandering van agrarische bedrijven.

²³ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

²⁴ Van belang is onderscheid te maken tussen verschillende aspecten van het landschap. Belangrijke elementen zijn geomorfologie (reliëf), vegetatiestructuur, en structuren die voortkomen uit historisch en modern landgebruik, waarbij er uiteraard een samenhang is met cultuurhistorie en archeologie).

²⁵ Zie hiervoor ook de zienswijze van de provincie Fryslân.

²⁶ Bijvoorbeeld gebruik makend van bestaande en/of nieuwe landschapselementen (beplante zandwegen, waterlopen, bosjes en singels etc.) kan een nieuw groen raamwerk worden gemaakt (mede t.b.v. recreanten en bewoners) waarbinnen de nieuwe ontwikkelingen (gebouwen, verkeer) kunnen worden ingepast. Een beeldkwaliteitplan kan hierbij behulpzaam zijn.

4.4.2 Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5})²⁷ en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden.²⁸ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels contourenkaarten²⁹ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.³⁰ Eenvoudiger berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.

4.4.3 Geluid

Maak inzichtelijk in hoeverre de alternatieven kunnen leiden tot toename van geluid. Ga in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidsbeleid.

4.4.4 Lichthinder

Beschrijf de maatregelen om lichthinder vanuit rundveestallen te beperken op basis van de huidige stand der techniek.

4.4.5 Gezondheid

Ga in op de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke (cumulatieve) effecten van geur, geluid, licht en fijn stof van de alternatieven in relatie met volksgezondheid.

Beschrijf daarnaast in het plan-MER de risico's met betrekking tot zoönosen³¹, zoals o.a. MRSA³² en Q-koorts. Ga ook in op de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.³³ Besteed aandacht aan het rapport "Mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen".³⁴

²⁷ Momenteel is in de beschikbare literatuur nog maar weinig bekend over het precieze aandeel van PM_{2,5} in PM₁₀. Op dit moment de rekenmethoden voor PM_{2,5} nog niet opgenomen in de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit, indien deze regeling ten tijde van het plan-MER niet beschikbaar is beredeneer of bereken de concentraties PM_{2,5} dan op basis van de dan best beschikbare rekenmodellen. De Commissie adviseert de nieuwe kennisontwikkelingen hieromtrent nauwlettend te volgen.

²⁸ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

²⁹ Gebruik klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien breedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheiden.

³⁰ Gebruik de Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Gevoelige objecten zijn kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen, woningen. Gevoelige groepen zijn kinderen, ouderen, mensen met long- of hartziekten.

³¹ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

³² Infectie veroorzaakt door de Meticilline (antibioticum)-resistente Staphylococcus aureus bacterie.

³³ Maak hierbij gebruik van het RIVM briefrapportnr. 215011002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie.

³⁴ Dit rapport is verschenen op 7 juni 2011 en opgesteld door: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

Ga ook in op mogelijke (milieu)effecten als gevolg van uitbraken van veewetziekten en daaraan gerelateerde vervoers-, export- en mestuitrijverboden.

4.5 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen en vice versa. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit, inclusief kwel en infiltratie).

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het MER op te nemen. Geef aan in hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

5. Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven (of bijvoorbeeld voldoende afname van depositie wordt bereikt) en de ambities van de plannen gehaald worden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkelingen in het gebied, en in het bijzonder die van de depositie, worden afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

Beschrijf in het MER hoe de gemeente invulling gaat geven aan de monitoring en evaluatie.

6. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in kennis' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Kaart- en ander beeldmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande bedrijven, in het bijzonder de recreatie- en veehouderijbedrijven in het buitengebied;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in en in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en elementen.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: het college van burgemeester en wethouders van gemeente Kollumerland c.a.

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van gemeente Kollumerland c.a.

Besluit: vaststellen van bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C 14;

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Kollumer Courant van: 24 november 2011

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 24 november t/m 5 januari 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 7 december 2011

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 2 februari 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

Ing. G.J.H. Elbertsen (werkgroepsecretaris)

Dr. F.H. Everts

Ir. E.M.A. Fischer-de Bruijn

Ing. M.J.P. van Lieshout

Drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie reikwijdte en detailniveau Plan-m.e.r. bestemmingsplan Buitengebied Kollumerland c.a., BügelHajema Adviseurs b.v., 21 juni 2011;
- Ecologisch onderzoek bestemmingsplan buitengebied Kollumerland c.a., BügelHajema Adviseurs b.v., 15 juli 2011;
- Boer en Landschap. In de Noardlike Fryske Wâlden, Bosch Slabbers Landschapsarchitecten, oktober 2009;

De Commissie heeft kennis genomen van 1 zienswijze, die zij tot en met 5 januari 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied
gemeente Kollumerland c.a.**

ISBN: 978-90-421-3426-3

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

